

C-161/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. március 16.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Satversmes tiesa (Lettország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. március 14.

A Satversmes tiesa előtti eljárás felperesei:

VL

ZS

LIREVA INVESTMENTS LIMITED

VI

*FORTRESS FINANCE Inc.***Alperes:**

Latvijas Republikas Saeima (a Lett Köztársaság parlamentje)

Az alapeljárás tárgya

A Kriminālprocesa likums (büntetőeljárás törvénykönyv) 124. cikke (6) bekezdésének, 125. cikke (3) bekezdésének, valamint a 126. cikke (3.¹) bekezdésének a Latvijas Republikas Satversme (a Lett Köztársaság alkotmánya) 92. cikkének első és második mondatával való összeegyeztethetőségének értékelése.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy: i. az alapeljárás tárgyát képező azon nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a nemzeti bíróság a bűncselekményből származó jövedelem elkobzásáról a jogellenesen szerzett vagyontárgyakat érintő külön eljárásban határoz, a 2014/42/EU irányelv és a 2005/212/IB kerethatározat hatálya alá tartozik-e; ii. a vitatott rendelkezésekben a vagyontárgyak bűncselekményből való származásának bizonyítására vonatkozóan megállapított szabályozás összeegyeztethetőnek tekinthető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a fent említett irányelvben foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal; iii. abban az esetben, ha a megtámadott rendelkezéseket az uniós joggal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni, akkor annak joghatásai fenntarthatók-e az említett szabályozás érvényességének ideje alatt.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1.1) A 2014/42 irányelv és különösen annak 4. cikke, valamint a 2005/212 kerethatározat és különösen annak 2. cikke hatálya alá tartozik-e az a nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a nemzeti bíróság a bűncselekményből származó jövedelem elkobzásáról a jogellenesen szerzett vagyontárgyakat érintő, az alap-büntetőeljárástól elkülönített külön eljárásban határoz, még mielőtt a bűncselekmény elkövetését megállapítanák és valamely személyt e bűncselekmény elkövetésében elmarasztalnák, és amely előírja a büntetőügy iratai alapján történő elkobzást?

1.2) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén, a jogellenesen szerzett vagyontárgyakat érintő eljárásokban a vagyontárgyak bűncselekményből való származásának bizonyítására vonatkozó, a vitatott rendelkezésekben foglaltakhoz hasonló nemzeti szabályozás összeegyeztethetőnek tekinthető-e a Charta 47. és 48. cikkében, valamint a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal?

1.3) Úgy kell-e értelmezni az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy azzal ellentétes, ha valamely tagállam alkotmánybírósága – az uniós joggal összeegyeztethetetlennek nyilvánított nemzeti szabályozással szemben benyújtott alkotmányjogi panasz esetén – megállapítja, hogy alkalmazandó a jogbiztonság elve, és hogy az említett szabályozás joghatásai fennmaradnak annak érvényességi idejére?

Az uniós jog hivatkozott rendelkezései

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta): a 47. cikk első bekezdése és második bekezdésének első mondata, valamint a 48. cikk (1) bekezdése.

A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat (a továbbiakban: 2005/212 kerethatározat) (HL 2005. L 68., 49. o.): (10) preambulumbekzdés, valamint 1., 2. és 4. cikk.

A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unió belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2014/42 irányelv) (HL 2014. L 127., 39. o.; helyesbítés: HL 2014. L 138., 114. o.): (9), (15), (22) és (38) preambulumbekzdés, az 1. cikk (1) bekezdése, a 2. cikk 4. pontja, 4. és 5. cikk, valamint a 8. cikk (1) bekezdése.

A Bíróság ítélkezési gyakorlata

A Bíróság 2020. március 19-i „Agro In 2001” ítélete (C-234/18, EU:C:2020:221, 56. és 57. pont).

A Bíróság 2021. október 28-i Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo ítélete (C-319/19, EU:C:2021:883, 36., 37. és 41. pont).

A Bíróság 2021. október 21-i Okrazhna prokuratura – Varna ítélete (C-845/19 és C-863/19, EU:C:2021:864, 75. pont).

A Bíróság 2021. június 22-i Latvijas Republikas Saeima (Büntetőpontok) ítélete (C-439/19, EU:C:2021:504, 132. és 133. pont).

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata

A Nagykamara 2018. június 28-i G.I.E.M. S.r.l. és társai kontra Olaszország ítélete, 1828/06. sz. kereset, 211., 223–225. és 233. §.

2015. május 12-i Gogitidze és társai kontra Grúzia ítélet, 36862/05. sz. kereset, 102. és 103. §.

1986. május 29-i Feldbrugge kontra Hollandia ítélet, 8562/79. sz. kereset, 44. §.

1993. október 27-i Dombo Beheer B.V. kontra Hollandia ítélet, 14448/88. sz. kereset, 33. §.

2010. július 15-i Šikić kontra Horvátország ítélet, 9143/08. sz. kereset, 52. §.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Latvijas Republikas Satversme (a Lett Köztársaság alkotmánya, a továbbiakban: alkotmány): a 92. cikk első és második mondata, amely kimondja, hogy

„[m]indenkinek biztosítani kell a lehetőséget, hogy pártatlan bíróság előtt érvényesíthesse jogait és jogos érdekeit. Minden személyt mindaddig ártatlannak kell tekinteni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.”

Kriminālikums (büntető törvénykönyv, Lettország): a vagyontárgyak különleges elkobzását meghatározó 70.¹⁰. cikk, valamint a jogellenesen szerzett vagyontárgyak fogalmát meghatározó 70.¹¹. cikkének (1) bekezdése.

Kriminālprocesa likums (büntetőeljárás törvénykönyv, Lettország): a bizonyítás tárgyát meghatározó 124. cikk (6) bekezdése, a ténybeli törvényi vélelmet megállapító 125. cikk (3) bekezdése, valamint a jogalanyokat és bizonyítási terhet meghatározó 126. cikk 3¹. bekezdése (a továbbiakban: vitatott rendelkezések). A vitatott rendelkezések – a jelenlegi megszövegezésükben – 2019. december 24-től hatályosak.

A büntetőeljárás törvénykönyv 356. cikke rendelkezik azon eljárásról, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a vagyontárgyat jogellenesen szerezték.

A tényállás és az alapeljárás rövid ismertetése

- 1 A büntetőeljárás törvénykönyv 124. cikkének (6) bekezdése szerint a büntetőeljárásokban és a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokban a vagyontárgyak bűncselekményből való származására vonatkozó bizonyítékként szolgáló körülményeket bizonyítottnak kell tekinteni, ha a bizonyításfelvételt követően okkal feltételezhető, hogy a vagyontárgyak bűncselekményből való származása valószínűbb, mint a jogszerű eredet.

A büntetőeljárás törvénykönyv 125. cikkének (3) bekezdése értelmében bizonyítottnak kell tekinteni, hogy a pénzmosási tevékenységet szolgáló vagyontárgyakat jogellenesen szerezték, ha a büntetőeljárásban érintett személy nem nyújt megbízható magyarázatot a szóban forgó vagyontárgyak jogszerű eredetére vonatkozóan, valamint ha a bizonyítékok összessége alapján az eljárásért felelős hatóság feltételezi, hogy a vagyontárgyak valószínűleg bűncselekményből származnak.

A büntetőeljárás törvénykönyv 126. cikkének 3¹. bekezdése előírja, hogy ha a büntetőeljárásban érintett valamely személy azt állítja, hogy a vagyontárgyak nem tekinthetők jogellenesen szerzettnek, e személynek kell bizonyítania a szóban forgó vagyontárgyak eredetének jogszerűségét. Ha az érintett személy az előírt határidőn belül nem szolgáltat megbízható információkat a vagyontárgyak eredetének jogszerűségére vonatkozóan, nem kaphat kártérítést a büntetőeljárás keretében a vagyontárgyak feletti rendelkezési lehetőségre vonatkozóan elrendelt korlátozások miatt okozott kárért.

- 2 A felperesek által a Satversmes tiesához (alkotmánybíróság, Lettország; a továbbiakban: a kérdést előterjesztő bíróság) benyújtott öt alkotmányjogi panaszt

követően a fent említett bíróság elé terjesztették a vitatott rendelkezéseknek az alkotmány 92. cikkének első és második mondatával való összeegyeztethetőségének kérdését. A Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) előtti eljárás felperesei úgy vélik, hogy a vitatott rendelkezések nem egyeztethetők össze az alkotmánynak a 2014/42 irányelv 8. cikkében foglalt garanciákkal, valamint a 2005/212 kerethatározattal együttesen értelmezett 92. cikkének első és második mondatával.

- 3 Az ügy irataiból kitűnik, hogy Lettorszáiban a büntető törvénykönyv 195. cikkének (3) bekezdése alapján számos külön büntetőeljárás indult nagy értékre elkövetett pénzmosás gyanúja miatt. Ezen eljárások még nyomozati szakaszban vannak. Mindezen büntetőeljárások során az eljárásért felelős hatóság lefoglalta a Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) előtti eljárás felpereseinek pénzeszközeit, illetve ingatlanjait, eljárásokat indított a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatban, és az e vagyontárgyakra vonatkozó iratokat az ezen ügyekben eljáró bíróság elé terjesztette. Valamennyi fent említett eljárásban jogerős bírósági határozattal megállapították, hogy a Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) előtti eljárás felpereseinek vagyontárgyait jogellenesen szerezték, és elrendelték azok állam javára történő elkobzását.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 4 A Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) előtti eljárás felperesei azt állítják, hogy a vitatott rendelkezések nem biztosítják a felek közötti fegyveregyenlőség elvét, és sértik az ártatlanság vélelmének elvét. Az említett felperesek úgy vélik, hogy a 2014/42 irányelv alkalmazandó a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokra, és hogy ennél fogva az ilyen eljárásokban az említett irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében előírt garanciákat alkalmazni kell azon személyekre, akiknek a vagyontárgyait elkobozták, annak érdekében, hogy a vagyontárgyak által érintett személyek számára biztosítsák a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot. Véleményük szerint, mivel a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárások a 2014/42 irányelv 5. cikke értelmében vett kiterjesztett hatályú elkobzás elvei helyett a büntetőítélet nélküli elkobzás elveit követik, az ilyen eljárásokban nem alkalmazható a ténybeli törvényi vélelem.
- 5 A Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) előtti eljárás felperesei szerint, miután az eljárásért felelős hatóság megállapítja, hogy a vagyontárgyak bűncselekményből való származása vélelmezhető, a felperesekre hárul a vagyontárgyak eredete jogszerűségének aránytalanul nagy terhet jelentő bizonyítása, és nem biztosítanak számukra elegendő és hatékony eljárási garanciákat e vélelem megdöntéséhez. Ennek következtében véleményük szerint a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokban az eljárásért felelős hatóság előnyösebb helyzetbe kerülhet, mint az e vagyontárgyak által érintett személy.

- 6 A megtámadott jogi aktust kibocsátó intézmény, a parlament, úgy véli, hogy a vitatott rendelkezések megfelelnek mind a felek közötti fegyveregyenlőség elvének, mind pedig az ártatlanság véelme elvének. A jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárások olyan helyzetekre irányulnak, amelyekben a vagyontárgyak bűncselekményből való származásának kérdését akkor kell rendezni, amikor valamely személy bűncselekmény elkövetésében való bűnösségét a törvényben előírt eljárásnak megfelelően még nem állapították meg. Lettország nemzetközi kötelezettségvállalásai magukban foglalják azon kötelezettséget, miszerint létre kell hozni egy olyan jogi keretet, amely biztosítja a jogellenesen szerzett vagyontárgyak elkobzását. Ez következik a 2014/42 irányelvből is.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid ismertetése

- 7 Mivel a vitatott rendelkezések a bűncselekményből származó jövedelem elkobzását érintő eljárásokra irányadó szabályozás részét képezik, a Charta 47. és 48. cikke, a 2014/42 irányelv és a 2005/212 kerethatározat relevánsnak tűnnek ezen értékelés szempontjából.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokhoz kapcsolódó bűncselekmények a 2014/42 irányelv tárgyi hatálya alá tartoznak; ezenfelül az e bűncselekményekre előírt büntetés három évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés-büntetés, amely megfelel a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdésében előírt büntetésnek.
- 9 A Bíróság kimondta, hogy a 2014/42 irányelv – az általa hivatkozott 2005/212 kerethatározathoz hasonlóan – olyan jogi aktus, amely arra kötelezi a tagállamokat, hogy a bíróságok által büntetőeljárás keretében hozott vagyoneklobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismerésének megkönnyítése érdekében közös minimumszabályokat vezessenek be a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek elkobzására vonatkozóan. A 2014/42 irányelv nem szabályozza a jogellenes tevékenységekből származó eszközök és jövedelmek olyan elkobzását, amelyet valamely tagállam bírósága nem a bűncselekmény vagy bűncselekmények megállapítására irányuló eljárás keretében rendel el, vagy amely nem követ közvetlenül ilyen megállapítást. Az ilyen elkobzás ugyanis nem tartozik azon minimumszabályok hatálya alá, amelyeket ezen irányelv 1. cikke (1) bekezdésének megfelelően megállapít, és így az ilyen elkobzás szabályozása az ezen irányelv (22) preambulumbekkezdésében hivatkozott azon tagállami hatáskörbe tartozik, hogy a tagállam kiterjedtebb jogkört írhat elő a nemzeti jogában. A kérdést előterjesztő bíróságnak tehát azt kell vizsgálnia, hogy a 2014/42 irányelv – az általa hivatkozott kerethatározathoz hasonlóan – alkalmazható-e a büntetőeljárás törvénykönyvben foglalt, a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokra irányadó rendelkezésekre.

- 10 A vitatott rendelkezések a vagyontárgyak bűncselekményből való származásának a jogellenesen szerzett vagyontárgyakra vonatkozó külön eljárás keretében – a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ítéletét megelőzően – történő bizonyítására vonatkoznak. A vagyoni kérdések elbírálásának különleges eljárás keretében történő elkülönítésével a jogalkotó célja az volt, hogy az eljárás gazdaságossága érdekében biztosítsa a büntetőeljárás során felmerülő vagyoni kérdések időben történő rendezését. Ezen eljárás során nem a személy bűnösségét állapítják meg, hanem a vagyontárgyak jogellenes eredete vagy azok bűncselekményhez való kapcsolódása tekintetében határoznak. Ezen – a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos – különleges eljárás megfelel annak, amit a lett jogtudomány „*in rem* eljárásnak” nevez, és amely eljárás során véglegesen rendezik a vagyoni kérdéseket. Ha a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárás a büntetőeljárás nyomozati szakaszába tartozik, és ezen eljárás keretében a bíróság megállapítja, hogy a vagyontárgyakat jogellenesen szerezték, az alap-büntetőeljárás során bíróság már nem határoz az említett vagyontárgyak sorsáról. A jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokban tehát az érintett személy bűnösségét nem vizsgálják; az ilyen eljárások nem büntetőítéleten alapulnak, és érdemben nem függenek a nyomozás tárgyát képező bűncselekménnyel kapcsolatos büntetőügytől vagy annak kimenetelétől.
- 11 Ennélfogva a 2014/42 irányelvet – az általa hivatkozott 2005/212 kerethatározathoz hasonlóan – akként lehetne értelmezni, hogy az nem alkalmazható a büntetőeljárási törvénykönyvben foglalt, a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásra, mivel a bírósági határozat még azelőtt megállapította, hogy a vagyontárgyakat jogellenesen szerezték meg, hogy a bűncselekmény elkövetését és valamely személy e bűncselekmény elkövetésében való büntetőjogi felelősségét megállapították volna.
- 12 Az Emberi Jogok Európai Bírósága – annak értékelése során, hogy a büntetőítélet meghozatala nélkül történő elkobzás az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. tv.; a továbbiakban: egyezmény) 7. cikke értelmében vett szankciónak minősül-e – megállapította, hogy az ilyen értékelés kiindulópontja az, hogy az elkobzásra a bűncselekmény tekintetében bűnösséget megállapító határozatot követően kerül-e sor. Mindazonáltal ezen értékelés során más tényezők is szerepet játszanak, így például az eljárás jellege és célja, az elkobzás mértéke, valamint ezen eljárásnak a nemzeti jogszabályokban meghatározott jellege és alkalmazási módjai.
- 13 A lett jog értelmében a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokban a vagyontárgyak bűncselekményhez való kapcsolatát vagy a vagyontárgyak bűncselekményből való származását alátámasztó iratanyagokat el kell különíteni a bűncselekménnyel kapcsolatos nyomozás tárgyát képező büntetőügytől. Ezen eljárások során a felek jogosultak bizonyítékokat előterjeszteni, de a vagyontárgyak bűncselekményhez való kapcsolatára vagy a vagyontárgyak bűncselekményből való származására vonatkozó megállapítások többek között az alap-büntetőeljárás során gyűjtött büntetőügyi iratokon alapulnak.

- 14 A 2014/42 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy bizonyos körülmények között az említett irányelv azon ügyekben is alkalmazandó, amelyekben a büntetőeljárást bűncselekmény miatt indították meg, de a büntetőeljárás során nem született büntetőítélet. Az Európai Unió Bíróságának e rendelkezésre vonatkozóan nem létezik ítélkezési gyakorlata.
- 15 Az említett – a 2014/42 irányelv 2. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett – rendelkezésből arra lehet következtetni, hogy a 2014/42 irányelv bizonyos körülmények között a bűncselekményből származó jövedelmek elkobzására irányuló azon eljárásokra is alkalmazandó, amelyek nem egy vagy több bűncselekmény megállapítására irányulnak, vagy amelyek nem követik közvetlenül az ilyen eljárást, azaz a bűncselekményből származó jövedelmek büntetőítélet nélküli elkobzására. Ezenfelül a 2014/42 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének szövege arra is utalhat, hogy az ott említett, az elkobzást kizáró okok nem kimerítő jellegűek.
- 16 Így a 2022-32-01. sz. ügyben a 2014/42 irányelv és a 2005/212 kerethatározat értelmezése eltérő következtetésekre vezethet azon kérdést illetően, hogy a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásoknak a büntetőeljárás törvénykönyvben foglalt szabályozása – az említett irányelv (22) preambulumbekzdésében említett – tagállami hatáskörbe tartozik-e, és hogy következésképpen az említett jogi aktusok nem alkalmazhatók az ilyen eljárásra.
- 17 A Bíróság mindaddig ezen jogi aktusok egyikét sem értelmezte a nemzeti jogban előírt, a jogellenesen szerzett vagyontárgyak elkobzására irányuló olyan eljárás vonatkozásában, amelyet nem polgári eljárás keretében folytatnak le, és amelyet a büntetőeljárásban meglévő bizonyítékok összessége alapján indítanak a bűncselekmény elkövetésének, valamint valamely személy bűncselekmény elkövetésében való bűnösségének megállapítását megelőzően. A 2014/42 irányelv és a 2005/212 kerethatározat helyes értelmezése és alkalmazása – a büntetőügyekben a vagyontárgyak elkobzásának uniós szintű javítására irányuló céljára tekintettel – a jelen, a Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) által vizsgált ténybeli és jogi körülmények között nem annyira nyilvánvaló, hogy az az említett jogi aktusok tekintetében semmilyen észszerű kétségnek ne engedne teret.
- 18 Amennyiben a jogellenesen szerzett vagyonnal kapcsolatos eljárásoknak a büntetőeljárás törvénykönyvben foglalt szabályozása a 2014/42 irányelv és az abban hivatkozott 2005/212 kerethatározat hatálya alá tartozik, a tagállamoknak meg kell hozniuk az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy az említett irányelv alapján előírt intézkedések által érintett személyek – jogaik védelme érdekében – rendelkezzenek a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joggal. A Charta 48. cikke tartalmazza az ártatlanság vélelmét.
- 19 A büntetőeljárás törvénykönyv 124. cikkének (6) bekezdése a jogellenesen szerzett vagyontárgyak tekintetében csökkentett bizonyítási szintet vezet be – a „valószínűség túlsúlya” –, így a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárásokban az eljárásért felelős hatóság nem köteles minden

észszerű kétséget kizáróan bizonyítani a vagyontárgyak bűncselekményből való származását. Amennyiben az eljárásért felelős hatóság arról tájékoztatja a vagyontárgyak által érintett személyt, hogy a vagyontárgyakat vélelmezhetően jogellenesen szerezték, e személy – amennyiben úgy véli, hogy a vagyontárgyat nem lehet jogellenesen szerzettnek tekinteni – köteles bizonyítani a vagyontárgyak eredetének jogszerűségét. Ha e személy nem tud megbízható magyarázatot nyújtani a szóban forgó vagyontárgyak jogszerű eredetére vonatkozóan, és ha a bizonyítékok összessége alapján az eljárásért felelős hatóság úgy véli, hogy a vagyontárgyak valószínűleg bűncselekményből származnak, akkor a büntetőeljárás törvénykönyv 125. cikkének (3) bekezdésével összhangban bizonyítottaknak kell tekinteni, hogy a pénzmosási tevékenységet szolgáló vagyontárgyakat jogellenesen szerezték.

- 20 Az olyan eljárás, amely nem vonja maga után büntetés vagy szankció kiszabását, nem kapcsolódik az egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „büntetőjogi vádak megalapozottságához”. A bűncselekményből származó jövedelemnek nyilvánított vagyontárgyak jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárás következtében történő elkobzása azonban az egyezmény első kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke értelmében a vagyontárgyak felhasználása „szabályozásának” tekintendő, és következésképp az ilyen eljárás valamely személynek az egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári jogi jogai és kötelezettségei meghatározásához is kapcsolódik. A felek közötti fegyveregyenlőség elve szerves részét képezi a „tisztességes eljárás” fogalmának, amely a megfelelő egyensúly értelmében mind a polgári, mind a büntetőügyekben irányadó. Ez az elv azt jelenti, hogy minden félnek észszerű lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy ellássa saját maga képviselőtét – ideértve a bizonyítékok előterjesztését is – olyan körülmények között, amelyek alapján nem kerül jelentős hátrányba a másik féllel szemben.
- 21 Noha kétségtelen, hogy a lett jog értelmében a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárás célja nem valamely személy bűnösségének megállapítása, ugyanakkor az ártatlanság vélelmét nemcsak a személy bűnösségének konkrét megállapítása, hanem az olyan értékelés is sérti, amely lehetővé teszi a személy bűncselekményben való bűnösségének megállapítását.
- 22 A vagyontárgyak esetleges bűncselekményből való származásának értékelése tehát szorosan kapcsolódik ahhoz a kérdéshez, hogy a szóban forgó vagyontárgyakkal pénzmosási műveleteket valósítottak-e meg. Valószínű, hogy az eljárásért felelős hatóság vagy a bíróság által levont következtetés a bűncselekmény elkövetése tekintetében az érintett személy bűnösségére vonatkozó értékelésének minősül. Megállapítható tehát, hogy a vitatott rendelkezések a vagyontárgyak által érintett személyt arra kötelezik, hogy megdöntse a pénzmosási tevékenységben való részvételére vonatkozó vélelmet. Egy ilyen helyzet ellentétes lenne az ártatlanság vélelmének elvével.
- 23 Kétségek merülnek fel tehát azzal kapcsolatban, hogy abban az esetben, ha a vitatott rendelkezések az uniós jog hatálya alá tartoznak, összeegyeztethető-e a

- Charta 47. cikkében előírt hatékony jogorvoslathoz való joggal, az ugyanezen jogszabály 48. cikkében foglalt ártatlanság vélelmének elvével, valamint a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdésében előírt garanciákkal az olyan nemzeti szabályozás, amely a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos eljárás keretében a vagyontárgy bűncselekményből való származását illetően ténybeli törvényi vélelmet állít fel, és amely a vagyontárgy eredete jogszerűségének bizonyítását a vagyontárgy által érintett személyre hárítja.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság azt is kéri, hogy a Bíróság határozzon a vitatott rendelkezések joghatásai fenntartásának kérdéséről.
- 25 A Satversmes tiesas likums (az alkotmánybíróságról szóló törvény) 32. cikkének (1) bekezdése értelmében a kérdést előterjesztő bíróság ítélete a kihirdetésének időpontjától jogerős és végrehajtható. Ugyanezen cikk (3) bekezdése értelmében a kérdést előterjesztő bíróság által valamely magasabb szintű jogszabállyal össze nem egyeztethetőnek nyilvánított jogi rendelkezést az e bíróság által hozott ítélet közzétételének időpontjától semmisnek kell tekinteni, hacsak e bíróság másként nem határoz. Ugyanakkor az alkotmánybíróságról szóló törvény 31. cikkének (11) bekezdése értelmében a kérdést előterjesztő bíróság ítéletében megjelölheti azt az időpontot, amikor a vitatott, magasabb rendű jogszabállyal össze nem egyeztethetőnek nyilvánított rendelkezés hatályát veszti. Annak meghatározása érdekében, hogy a vitatott rendelkezés pontosan mikor veszti hatályát, a nemzeti bíróság megvizsgálja azt is, hogy fennállnak-e olyan okok, amelyek miatt a vitatott rendelkezést visszaható hatállyal semmisnek kell nyilvánítani. Azon időpont meghatározása során, amikor a vitatott rendelkezések hatályukat veszítik, mérlegelni kell egyrészt a jogbiztonság elvét, másrészt pedig bizonyos személyek alapvető jogait.
- 26 E megfontolásokra tekintettel, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélné meg, hogy a vitatott rendelkezések nem egyeztethetők össze az alkotmány 92. cikkének első és második mondatával, a Chartával, a 2014/42 irányelvvel és a 2005/212 kerethatározattal, akkor határoznia kell azon időpontról, amelytől kezdve e rendelkezések hatályukat veszítik.
- 27 Amint azt a Bíróság már kimondta, a Bíróság csak kivételesen, az uniós jogrendhez szorosan hozzátartozó jogbiztonság általános elvének alkalmazása útján korlátozhatja bármely érdekelt azon lehetőségét, hogy a jóhiszeműen létrejött jogviszonyok vitatása céljából a Bíróság által értelmezett rendelkezésre hivatkozzon. Egy ilyen korlátozásról való döntéshez két alapvető feltételnek kell teljesülnie, nevezetesen az érdekelték jóhiszeműségének és a súlyos zavarok veszélyének. Ilyen korlátozás kizárólag a kért értelmezésről szóló ítéletben fogadható el.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben figyelembe kell venni, hogy a jogellenesen szerzett vagyontárgyak elkobzására nyomós közérdek védelme érdekében kerül sor, és az a jogállamiság elvének védelmére irányul.

- 29 A vitatott rendelkezések – a jelenlegi megszövegezésükben – 2019. december 24-től hatályosak. A kérdést előterjesztő bíróság jogerős határozata számos jogviszonyt érint. Ha a jogellenesen szerzett vagyontárgyakat elkobozzák az állam javára, a vonatkozó pénzeszközöket az állami költségvetésbe utalják. A vitatott rendelkezések tehát szorosan kapcsolódnak az állami költségvetéshez, és utólagos semmissé nyilvánításuk káros hatásokkal járhat az állami költségvetés stabilitására nézve, és sértheti a jogbiztonságot.
- 30 A jogi stabilitás a jogbiztonság elvének alapvető alkotóeleme, amely nemcsak a szabályozott bírósági eljárást, hanem annak jogilag tartós lezárását is megköveteli. A vitatott rendelkezéseket jogszerűnek ítélték, és az állami hatóságok e rendelkezéseket alkalmazták a jogellenesen szerzett vagyontárgyakkal kapcsolatos valamennyi eljárásban.
- 31 A fentiekre tekintettel meg kell határozni, hogy abban az esetben, ha megállapítást nyer, hogy a vitatott rendelkezések nem felelnek meg az alkotmány 92. cikkének első és második mondatában, a Chartában, a 2014/42 irányelvben és a 2005/212 kerethatározatban foglalt követelményeknek, a jogbiztonság és az uniós jog elsőbbségének elvét – ezen elveknek megfelelően – úgy kell-e értelmezni, hogy az ügy körülményei olyan megfontolásokra adnak okot, amelyek szerint a vitatott rendelkezések alkalmazhatók és ideiglenesen fenntarthatják joghatásaikat a Satversmes tiesa (alkotmánybíróság) határozatában megállapított időpontig, amely időpontban a vitatott rendelkezések hatályukat veszítik.